N. 6. 1838.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en *Wetenschappelijk*

NIEUWS- ***BLAD.***

Zondag en Maandag 7 en 8 Januarij.

Frankrijk.

PARIJS, den 3den Januarij.

In de zitting van de kamer der pairs van heden, welke onder anderen door den Hertog *van Orleans* werd bijgewoond, werd door den rapporteur, den heer *Portalis*, het ontwerp-adres van antwoord op de koninklijke aanspraak gelezen en de discussie over hetzelve onmiddellijk daarna geopend. De eerst ingeschreven redenaar was de heer *de Dreux Brezé*. Dezelve las een lang discours, waarin hij de buiten- en binnenlandsche staatkunde van Frankrijk doorliep; bij het eerst gedeelte, de binnenlandsche staatkunde, kwam hij bijzonder neer op de amnestie, welke de rust en het vertrouwen aan het land scheen weder gegeven te hebben. Wanneer hij echter onder de leden van het kabinet nog lieden zag, die de wet van de scheiding der regtsbedeeling hadden voorgedragen, dan vroeg hij zich, of er werkelijk een ander stelsel gevolgd werd, of dat er slechts een oogenblikkelijke stilstand plaats greep. Aan het einde van zijn discours vroeg de heer *de Dreux Brezé* den president van den raad, den heer *Molé*, af, welke, met betrekking tot de buitenlandsche staatkunde, de tegenwoordige bondgenooten van Frankrijk waren; wat er nog van het verbond met Engeland was, en in welke betrekking men tot de andere Europesche mogendheden stond; welke pogingen men had aangewend, om Engeland te beletten van zich in versterkte punten nabij de fransche grenzen te vestigen; of het lot van de bezittingen in Afrika in de tegenwoordige zitting bepaald zou vastgesteld worden, en of Constantine door Frankrijk zou gehouden worden? Omtrent de binnenlandsche staatkunde verlangde de heer *de Dreux Brezé* te weten, of het stelsel door de onderscheidene vorige ministerien gevolgd, geheel was opgegeven; of er eendragt van inzigten en beginselen onder de tegenwoordige leden van het kabinet bestond; of, eindelijk de exceptionele wet, die aan de onder-officieren der gendarmerie in acht westelijke departementen eene regtsmagt toekent, die slechts aan de magistratuur toekomt, nog niet afgeschaft zou worden.

De president van den raad, de heer *Molé*, nam dadelijk het woord op om den vorigen spreker te beantwoorden. Hij deed opmerken, dat deze eene stelselmatige oppositie het gouvernement aandeed. Wat het stilzwijgen betrof in een naburig land, ter gelegenheid van de aanspraak der kroon, omtrent de vriendschap met Frankrijk, het lag niet in de reden, om telken jare zich op een verbond te beroemen, dat sedert lang bestond en waarvan de werking dagelijks ondervonden werd. Nooit waren de betrekkingen met Engeland vertrouwelijker dan thans geweest; hetzelfde gold ten aanzien van Spanje en Portugal. Wat aangaat de bezetting van le Passage, de Engelschen hadden zich van die haven slechts meester gemaakt om eene veilige legplaats voor hunne schepen te hebben, en wat de citadel betrof, waarvan men gesproken had, deze zou slechts in een aarden werk bestaan, dat strekken moest om het vreemden legioen te beschermen. De vorige redenaar, [illegible] heeft eveneens van Algiers gesproken, ik vrees dat hetgeen hij daarvan zeide door hem uit de dagbladen werd getrokken; hij heeft van de weifelingen in het Kabinet gewaagd; ik moet antwoorden, dat hetzelve geen oogenblik op dat punt geaarzeld heeft; de expeditie van Constantine werd uitgerust, zonder dat men zich door de kansen van minnelijke schikking een oogenblik daarvan heeft laten terug houden. Onze zeemagt eindelijk, zoo wel als onze invloed in Afrika, hebben ten aanzien van Tunis de houding die paste doen aannemen en eene volkomene voldoening voor de beleediging den consul aangedaan, doen verwerven.

» Ik ga, » ging de heer *Molé* voort, " » ik ga tot de beantwoording over eener zijdelingsche aantijging die ik niet met stilzwijgen mag voorbijgaan; zinspelende op het gedeelte van de koninklijke aanspraak, waar de Koning van familie-verbindtenissen gewaagde, heeft de vorige redenaar zich bedroefd. . . . . ." Hier viel de heer *de Dreux Brezé* den heer *Molé* in de rede, om te zeggen, dat hij zich als goed katholijk bedroefd had. Te gelijkertijd vroeg ook de Hertog *van Orleans* het woord, hetgeen eene zeer levendige nieuwsgierigheid onder de pairs opwekte. » Ik neem met genoegen, zeide de Prins, deze gelegenheid te baat te kunnen nemen, om de zaak onder haar waar oogpunt te doen beschouwen. Het charter de vrijheid van de eerediensten hebbende verleend, zou ik niet kunnen begrijpen dat de Koninklijke Familie van die weldaad aan alle Franschen geschonken, moest uitgesloten zijn; wat mij aangaat, ook ik ben goed katholiek, te zeer aan de godsdienst mijner voorouders gehecht, om de verbindtenis niet aan te gaan van alle mijne kinderen in die godsdienst op te voeden. Ik ben bereid om dien waarborg te geven." Des Prinsen woorden werden met toejuiching beantwoord.

De heer *Molé* ging alsnu verder voort met de beantwoording der interpellatien van den heer *de Dreux Brezé*; men had, zeide hij, den aard der amnestie zoeken in een verkeerd licht te stellen; zij was een uitvloeisel van 's Konings goed hart, en hij, minister, had daarvan geen voorwaarde voor zijn aanblijven in het ministerie gemaakt. Op de laatste vraag betrekkelijk de eendragt in het ministerie, zeide de heer *Molé*, dat die nimmer grooter geweest was. Het stelsel der ministers was, in 't kort, om buiten alle partijgeest de zaken te bestieren en slechts het welzijn van het land op het oog te houden.

Na een kort antwoord van den heer *Breux Brezé* en nadat nog de heer *Montalembert* had gesproken, werd de algemeene discussie gesloten en tot de behandeling van de artikelen overgegaan.

— De commissie van het adres der afgevaardigden heeft [illegible] den president van den raad, de ministers van oorlog en financien gehoord. Tot haren rapporteur heeft zij den heer *Saint Marc Girardin* benoemd; maandag zal waarschijnlijk de discussie in de kamer aanvangen.

— De *Temps* spreekt van een uitgebreid ontwerp, hetwelk bestaan zou in de aanvraag van de middelen aan de kamers om de binnenlandsche vaart, even als ten aanzien der wegen, vrij van alle regten te maken; een ontwerp welker verwezenlijking voor handel en nijverheid van het grootst gewigt zoude zijn.

— De prins *Charles Lucien*, *Bonaparte* zoon van *Lucien Bonaparte*, bevindt zich tegenwoordig in deze hoofdstad.

— Omtrent Spanje houden de ministeriele bladen de beide volgende telegraphische depeches.

» Bordeaux, 31 December.

» *Oraa* kondigt van den 26sten uit Alcovieja aan, dat een bataillon en 30 paarden van *Cabrera* die een konvooi naar Cantavieja begeleidde, nabij Allaga door een eskadron troepen der koningin overvallen en vernield waren. *Oraa* heeft zijne beweging op Calanda voortgezet.

» De pretendent was den 27sten te Llodio, waar *Guergue* even te voren was aangekomen, na in de vallei van Mena en op den weg naar Kastilien, de expeditie, sterk 6,500 man, onder de bevelen van *Zavala*, *Moreno* en den markies van *Boveda* te hebben gelaten."

» Van den 1sten januarij.

» De vereeniging van 12000 christinos te Medina del Pomar heeft de 7000 karlisten van *Merino* in de vallei van Mena doen terugtrekken. — *Basilio Garcia* bevond zich aan de zijde van Mondevia."

— In de bijzondere berigten uit Saragossa van den 26sten december wordt de overvalling van het karlistisch konvooi nabij Cantavia bevestigd; daarentegen hadden de christinos nabij Santander eenig verlies geleden.

De generaal *Espartero* die zich naar Madrid wilde begeven, was wegens ongesteldheid verpligt geweest te Logrono te verblijven.

De karlistische afdeeling was digt in de nabijheid daar langs getrokken.

— Zoo men van de grenzen schrijft was, de karlistische chef *Pablo Sanz*, bij wien men eene aanzienlijke som in goud gevonden had door den krijgsraad ter dood veroordeeld.

Villareal daarentegen zou op nieuw bij don *Carlos* in gunst zijn gekomen.

— De beurs was heden kalmer dan gisteren en hielden de fondsen zich staande. De notering was heden (3 januarij) 5 pCt. 108; 3 pCt. 78,95; Nap. rent. 98,20; Sp. Ardoin 24⅝; Rom. L. 100⅝.

Nederlanden.

Breda den 6den Januarij.

Door Z. Exc. den minister van binnenlandsche zaken is bekend gemaakt, dat, ten gevolge van het koninklijk besluit van 18 Junij 1829 (staatsblad n°. 48), waarbij ten behoeve van de algemeene landsdrukkerij is voorbehouden het regt tot den druk en uitgaven van de nieuwe wetboeken, tot na zes maanden, volgende op den dag waarop de wetboeken zullen zijn ingevoerd, het wetboek van strafvordering thans geheel is afgedrukt en met den 1sten Februarij aanstaande verkrijgbaar zal zijn, tegen den prijs van één gulden twintig cent het exemplaar; dat de boekhandelaar *A. D. van Weelden*, te 's Gravenhage, met de uitgifte is belast, en dat hij zorg zal dragen, dat op bovengemeld tijdstip van 1 Februarij een genoegzaam aantal der gemelde exemplaren, zoo bij hem als bij zijne correspondenten in de voornaamste steden van het rijk voorhanden zal zijn.

— Uit Amsterdam schrijft men dat het stedelijk bestuur der hoofdstad, in een' dezer dagen gehouden raad, besloten had, dat de nieuwe beurs zal worden gebouwd op de plaats waar thans de groote vischmarkt gehouden wordt. Het scheen nog niet beslist of deze nieuwe beurs al dan niet overdekt zal zijn.

— Gedurende het jaar 1837 zijn te Amsterdam geboren 3666 zonen en 3583 dochters, te zamen 7249 kinderen; overleden zijn 8,094 personen; gehuwd 1962 paren; van echtscheidingen zijn er 10 geweest.

— Te Rotterdam zijn gedurende het vorig jaar geboren 2984 kinderen, waarvan 1524 jongens en 1460 dochters; overleden zijn er 2610 personen; gehuwd 664 paren; echtscheidingen zijn er 4 geweest; het getal der geborenen was te Rotterdam in 1836 geweest 3034; dat der overledenen 2380; dat der huwelijken 717.

— In het afgeloopene jaar zijn te 's Hage en derzelver omstreken geboren 2223 kinderen, waarvan 1127 van het mannelijk geslacht en 1096 van het vrouwelijk geslacht, zijnde 121 meer dan in het jaar 1836, toen het getal 2052 beliep. Onder het getal geboren is begrepen 1 vreemdeling, 27 paren tweelingen, 123 onechte zonen en 135 onechte dochters; *gehuwd* zijn 592 paren, zijnde 18 meer dan in het jaar 1836, toen het getal 574 bedroeg; *overleden* zijn 1657 personen waarvan 796 van het mannelijk en 855 van het vrouwelijke geslacht, waaronder 52 [illegible] overleden doch te 's Hage gedomicilieerd geweest zijnde, over het geheel 36 meer dan in het jaar 1836, toen het getal 1625 bedroeg. Het getal der geboren heeft met 572 dat der overledenen alzoo overtroffen.

— Te Hoorn zijn in 1837 geboren 277 kinderen; overleden 266 personen; gehuwd 67 personen.

— In 1837 zijn te Hamburg geboren 4629 kinderen en overleden 5450 personen.

— In het afgeloopene jaar zijn te Hamburg aangekomen 2815 groote en kleine schepen met ladingen, en 70 schepen in ballast, daaronder waren 7 uit Oost-Indie; uit Holland, Belgie, Bremen, oost-Vriesland, enz. 650, en 1162 van Groot-Brittannie.

— De fransche post die de dagbladen en brieven van eergisteren (4 dezer) moest medebrengen, is heden alhier wedesom niet aangekomen.

De van het belgisch bewind afhankelijke bladen vergenoegen zich met louter te weêrspreken hetgeen omtrent het plotselijk niet meer in 't licht verschijnen van den *Conservateur* en omtrent de aftreding van den minister *de Theux* gezegd werd. In het publiek vond zulks echter nog bij lang geen onbepaald geloof.

— De belgische vertegenwoordigers hebben gisteren, met 74 tegen ééne stem, die van den heer *Doignon*, het oorlogsbudget voor het tegenwoordige jaar aangenomen, bedragende, na de daarin door de kamer gebragte reductien, nog 42,318,986 franken.

— Het dagblad *le Commerce Belge* van gisteren, zegt, van zijn' Parijschen correspondent de mededeeling te hebben ontvangen van de twee volgende zinsneden uit het ontwerp-adres der kamer van afgevaardigden, de belangrijkste punten van het adres uitmakende:

„Wij vernemen met genoegen den voorspoedigen staat van Frankrijk. Wij hopen dat er een geschikte en gepaste tijd zal komen, waarop het ministerie Uwer M. eene reductie-wet van de 5 pCt. renten zal aanbieden.

„De gevoelens van deelneming Uwer M. voor den Spaanschen constitutionelen troon, zal eene voor Frankrijks belangen noodlottige restauratie voorkomen."

— Ter Antwerpsche beurs van gisteren (5 Januarij) waren genoteerd: Belg. 101¼; O. Met. 105; Sp. Ardoin 19⅝; Rom. L. 100½; Certificate Antw. 98¼, Braz. 68½. — Wisselkoers op Amst. en Rott. pari.

De regtstreeksche berigten uit Londen tot den 5den, houden geene nadere tijdingen van eenig belang, dan die reeds over Belgie van den 2den bekend zijn. — De duitsche berigten heden ontvangen houden ook weinig bijzonders. Men schrijft uit Keulen dat aldaar een jong mensch, kweekeling van het Aartsbisschoppelijk seminarie, die tot het opstellen van den sedert als onecht bekend geworden herderlijken brief des Aartsbisschops gebruikt was geworden, uit vrees voor de billijke straf zijner bedriegerij, ingeval van ontdekking, in den Rhijn gesprongen is en zoo een einde aan zijn leven gemaakt heeft. — Uit Weenen blijkt, door een eigenhandig schrijven des keizers aan zijnen opperhofmeester, vorst *Colloredo*, dat nu stellig besloten is de huldiging van dien monarch te Inspruck in de maand Augustus, en zijne krooning te Milaan in de maand September te doen voortgang hebben. — Te Weenen waren den 28sten December genoteerd: Met. 5 pCt. 105$\frac{1}{16}$; 3 pCt. 78$\frac{1}{16}$; Bankactien 1406$\frac{3}{8}$.

DANKBAARHEID.

Wie zich voor den geest terughaalt al wat er ten vorigen jare zoo al gebeurt is in de Europesche staten met betrekking tot hunne buiten- of binnenlandsche aangelegenheden, en dan eene vergelijking maakt met den toestand waarin Nederland zich nu bevindt, die zal voor slotsom verkrijgen, dat bij de maat van ramp die aan hetzelve werd toegemeten, eene grootere mate van zegen en voorspoed is geschonken, die drijft tot dankbaarheid jegens den Regeerder der wereld. Noch de revolutionaire zegevaan, zoo pas weer in Portugal, ten spijt van alle voorstanders van gematigde vrijheid, geplaat is, noch de bloedige woelingen van den Spaanschen burgerkrijg, noch het aanhoudend rooken en vlammen van den vulkaan der bandeloosheid, zoo als die Frankrijk verontrust, noch de dreigende stand der drie staatspartijen, die in Groot-Brittannie elkander het gezag betwisten, noch eenige andere storende staatkundige aangelegenheden, welke die landen beletten orde en wet en geregtigheid te vereenen, in vrede en rust, vertoonen in ons gezegend Vaderland daarvan eenige sporen, vinden in ons Nederland voorstanders, toejuichers of bewonderaars. Dan en waar dat dat alles niet bij ons gevonden wordt, waarom, omdat Nederland aan die beroeringen vreemd is gebleven, heeft Nederland stof tot dankbaarheid. — Wat men verder rondom bij uitwendigen vrede met alle volken, [illegible] bij den gedwongen toestand tegenover Belgie, dat voor de Europesche staatkunde eene treurige noodzakelijkheid schijnt geworden te zijn, en het misschien inderdaad is, bij den afval en de uiteenscheuring des rijks in 1830, heeft Nederland zijne zedelijke kracht in de Europesche staatkunde niet maar behouden, maar dezelve nog zien vermeerderen. — Nederlands wordt niet, zoo als andere kleine staten, in eene [illegible] schoon het even als alle de leden van het [illegible] zich genoopt voelt om het zwaard in de schede te houden, [illegible] aan zijnen zoo getrouw Vorst leeft naar de Grondwet des lands, [illegible] tegenbeeld aan den koning van Hanover, die bij de schending van de heiligste burger- en staatsregten, zich opwerpt als *alleen heerscher* die aan het volk geene regten, dan die zijne genade verleenen wil, toekent, en Europa zou in brand gestoken hebben, indien hij met eene minder bezadigde natie te doen had. [illegible] geschillen van verschillende gevoelens [illegible] als in Pruissen over de gemengde huwelijken, Beerdeden [illegible] want de scheiding van sommige aanklevers van verouderde [illegible] dienstige staatkundige begrippen zal, zoo wij vertrouwen, spoedig een gewenscht einde genomen hebben, bij de wettiging van het burgerlijk bestaan dier sekte. De inwendige stoffelijke toestand des rijks is waarlijk gezegend; men heeft de provincien slechts te bezoeken om er overtuigd te zijn. Het is waar, de gezette staat der buitenlandsche geschillen maakt groote kosten onvermijdelijk; maar gelukkig heeft een wijs beheer in de Indien menige bronnen geopend, die zoo lang gezocht, en dikwijls als in het verborgen opdagende [illegible]

organisatie der regtsmagt is nu bij eene plegtige verklaring der regering voor dit jaar vastgesteld, en zonder zich zelve voortaan in eer en vertrouwen te kort te doen, kan zij die verzekering niet intrekken. Eene vermindering van lasten is mogelijk geworden, en zal de welgezindheid der Natie jegens de regering sterken; de spoorweg naar Arnhem, de droogmaking der Harlemmermeer, beloven nieuwe en veelbelovende uitkomsten voor handel en akkerbouw; zijn deze niet even zoo vele rekenen tot dankbaarheid? En heeft Land en Koning een treffend verlies geleden, in het verscheiden eener waardige koningin; wil God geen kracht naar kruis schenken, en heeft Zijne zegenende hand geen balsem zou voor die wonden?? Dankbaarheid aan God zij dus bij het herdenken het eerst gevoel der Natie.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

Duitschland. — In een der meest geachte Duitsche bladen, de *algemeine Augsburgsche Zeitung*, leest men een belangrijk schrijven uit het Hanoversche, waarvan het volgende de hoofdzakelijke inhoud is: » De hoogeschool van *Göttingen* heeft, sedert de Septemdagen, bijna onafgebroken de opmerkzaamheid van het beschaafd *Duitschland* tot zich getrokken. Ieder, die met de belangrijkheid der *Georgia Augusta*, al ware het slechts bij name, bekend is, heeft [illegible] over het eeuwfeest met de levendigste deelneming gelezen, en met hoop op deszelfs voortdurenden bloei dezer [illegible] hoogeschool zullen ook velen de nieuw begonnen eeuw derzelve beschouwd hebben. Dubbel groot moet dan ook thans de smart zijn, welke de laatste berigten bij elk verwekt hebben die voor de Wetenschappen bezield is. *Göttingen* verliest immers niet minder dan zeven van deszelfs uitmuntendste leeraars, en in Dahlmann, Grimm, Ewald en Albrecht gaan sterren der eerste grootte aan den horizont der *Georgia Augusta* onder. Wij vermijde hier alleszins tot derzelver laatsten staatkundigen stap en deszes gevolgen in betrekking staat, om slechts dat aan te raken, waarover alle partijen een oordeel hebben; hunne betrekking, namelijk als leeraars, als mannen der Duitsche Wetenschappen. De wijze, waarop zij hun ontslag hebben bekomen, bewijst genoeg dat de Koning dit niet dan met diep leedwezen gedaan heeft. Dahlmann is even groot als geschiedschrijver en als staatkundige; zijne collegien over geschiedenis en staatkunde werden steeds talrijk bezocht, en zijne, door eenvoudigheid, duidelijkheid zonder praal evenzeer als door diepe kennis en geschiedkundige waarheid uitmuntende voordragt, moest elken toehoorder ten hoogste innemen. Een tweeden Dahlmann, heeft *Göttingen* niet meer. Maar op een' man, als Jacob Grimm, kan geheel *Duitschland* zich niet beroemen, in wiens bezit de *Georgia Augusta* Universiteit zich, boven hare gezusters, te eenenmale bevoorregt zag. Aan *Duitschland* een woord van zijne verdiensten te zeggen, is overbodig; want elk Duitscher zal dezelve kennen, en elk Duitscher, die een vonkje nationaliteit bezit, moet dezen man met dankbaarheid vereeren. Op gelijke wijs stond Ewald op zichzelven en op hem mogt *Göttingen* [illegible] zien, daar hij in *Göttingen* geboren en [illegible] is, wat hij is. Albrecht onderwees het Duitsche en kerkelijke regt, en ook deze takken der regtsgeleerdheid zijn, voor zoo verre wij weten, voor het oogenblik onbezet, gelijk mede de natuurkunde, welke door Weber werd onderwezen. De zeven hoogleeraren stonden in naauwe betrekking tot elkander. Die de voorrede der Duitsche mythologie van Grimm gelezen heeft, weet, dat de schrijver en Dahlmann door naauwe vriendschap verbonden zijn. Op gelijke wijs zijn allen aan elkander gehecht. Of niet welligt der hoogeschool van *Göttingen* nog andere aanzienlijke verliezen te wachten staan, in eene vraag welke de toekomst beantwoorden moet, en die intusschen voor den roem der zoo belangrijke Universiteit angstige bezorgdheid verwekt. Wordt men niet reeds met meerdere verliezen bedreigd? Gausz, de groote sterrekundige, die men in de Akademische aanspraken den bijnaam van *Summers* gegeven heeft, zal naar men zegt, en zulks is tot nog toe niet tegengesproken, eene leeraarsplaats te *Parijs* aannemen. Gausz is de schoonvader van Ewald. Lücke en ook Ritter, die eerst sedert weinige weken een' hoogleeraarsstoel in *Göttingen* bekleedt, zullen, naar men zegt, vertrekken. Wat zal van al deze lichten der Duitsche Wetenschappen worden? » Bij al de slagen die de Göttinger Hoogeschool ten gevolge der staatkundige gebeurtenissen [illegible] werd toegebragt, komt nu nog die, [illegible] hare beroemde Bibliothekaris, in het jongst afsterven van den hoogbejaarden eersten Bibliotheek Reusz werd toegebragt; een verlies te treffender daar nog meerdere betrekkingen aan dezelve, sedert kort opengevallen, onvervuld zijn gebleven en de hofraad, professor Benecke, die in den laatsten tijd, toen Reusz door zwakte verhinderd werd, de zorg voor de belangen de Bibliotheek op zich had genomen en die ook bestemd was denzelve als Bibliotharis op te volgen, de jongste gebeurtenissen zich zoozeer aangetrokken heeft, dat hij ten gevolge daarvan ongesteld is geworden. — Te Dresden is op den 24sten December ll. in de koninklijke geschutgieterij en in 's konings tegenwoordigheid, onder het bestuur van den heer Schröder het kolossale monument ter eere van wijlen Koning Frederik Augustus, in metaal gegoten; hetzelve zou een gewigt hebben van meer dan 180 centenaars.

Afrika. — Omtrent den Duitschen reiziger Russegger zijn in *Duitschland* berigten ontvangen, dat hij van zijn' togt naar *Kordofan* benoorden tot *Gardum*, in het land *Sennaar*, teruggekomen was. De terugreis uit het land der *Nubas*, waar Russegger tot op [illegible] noorder breedte naar *Obeihd* voortgedrongen is, was zeer bezwaarlijk geweest en, volgens het berigt des reizigers, voor een bijzonder persoon niet te ondernemen, zonder de bescherming van den onderkoning van *Egypte*, gelijk die den reiziger was ten deel gevallen. In *Obeihd* was gedurende de aanwezendheid van den heer Russegger de cholera uitgebroken. In *Gardum* stond de barometer 37 a 38° in de schaduw. De reiziger wilde aldaar drie maanden verblijven, om nog verder zuidwaarts te dringen. In *Gardum* ontmoette hij den vorst Puckler Muskau en den eersten geneesheer der Egyptische vloot, Dr. Koch. De vorst Puckler reisde naar *Abu Ahrare*, om de puinhoopen aldaar te bezoeken en zoude vervolgens naar *Kahira* terugkeeren.

Engeland. — Op den 16den Augustus ll. is te *Londen* overleden de heer W. Daniell *Esq.*, door zijn veeljarige reizen in Indie en als talentvol schilder, maar vooral beroemd door de uitgave van verscheiden groote plaatwerken, te weten: *Oriental Scenerij*, 6 *vol.* 1808; *à pictoresque voyage to India*, 1801—1814; *voyage round Great-Britain*, 4 *vol.* 1814—1825; *Animated nature*, 2 *vol.* en meer andere.

Frankrijk. — Door den minister voor het openbaar onderwijs de Salvandy is dezer dagen een besluit genomen, betrekkelijk de organisatie en de werkzaamheden van de geschiedkundige comité's, die hun bestaan te danken hebben aan den heer Guizot, tijdens deze aan het hoofd van het gezegd departement was geplaatst. In den aanhef van dit stuk wordt gezegd, dat het de bedoeling was geweest van den stichter dier nuttige en nationale instelling, om dezelve te vervolmaken al naar dat de ondervinding de wijze en middelen daarvoor aan de hand gaf, gelijk dan ook de noodzakelijkheid zich al spoedig had doen gevoelen, om aan het in Julij 1834 ingesteld comité voor de opsporing der gedenkstukken van *de staatkundige geschiedenis en der maatschappij* een tweede comité toe te voegen, dat belast wezen zou met de opsporing der documenten van de *verstandelijke en zedelijke geschiedenis van Frankrijk*; dat dit laatste sedert weder gesplitst had moeten worden en uit hetzelve een derde comité gevormd, 't welk deszelfs onderzoek zou wijden aan de *geschiedenis der kunsten en gedenkstukken*; dat nu echter nog *de wijsbegeerte*, *de taal* en *de wetenschappen* overbleven, en deze te onderscheiden bouwstoffen bevatteden, om in een enkel comité door de mannen in eenig vak speciaal ervaren, te worden behandeld. De minister nu, willende de geschiedkundige comité's in betrekking stellen tot het koninklijk Instituut, gelijk de departementale wetenschappelijke maatschappijen tot het algemeen wetenschappelijk middenpunt des rijks, om langs dien weg krachtdadiger het beoogd doelte bereiken, had besloten, dat de jaarlijksche toelage voor den historischen arbeid in vijf gelijke deelen zal verdeeld worden en wel voor de volgende vijf comité's, te weten: 1°. voor de fransche taal en letterkunde; 2°. voor de geschiedenis, chronijken, charters en opschriften; 3°. voor de wetenschappen; 4°. voor de kunsten en gedenkstukken, en 5°. voor de zede- en staatkundige wetenschappen; die ieder in hunnen afzonderlijken kring zullen werkzaam zijn en de afdeelingen van het fransch Instituut, aan wie zij het naastbij komen, in derzelver arbeid zullen ondersteunen; terwijl zij voorts, door tusschenkomst van den minister voor het openbaar onderwijs, met de overige in het rijk bestaande wetenschappelijke maatschappijen zullen in betrekking staan. Onder goedkeuring van den minister zullen gezegde comités hunnen arbeid regelen, zorge dragen, zooveel van hen afhangt, voor het behoud der graphische gedenkstukken, handschriften, medailles, opschriften enz.; zij zullen een paleographisch hand- en woordenboek en voorts historische gedenkstukken uitgeven; aan de Akademien of afdeelingen van het Instituut zullen zij kennis geven van de gedane ontdekkingen en van hetgeen ter uitgave is bestemd; zij zullen de Maatschappijen der departementen inlichten omtrent de gedane plaatselijke nasporingen, ontdekkingen, en omtrent de uitgaven die ter opheldering van twijfelachtige en belangrijke punten der geschiedenis strekken; zij geven hunne meening te kennen over de ondersteuning van regeringswege te verleenen aan werken betrekkelijk de vaderlandsche geschiedenis, enz. Elk comite zal uit twaalf a vijftien leden bestaan; zij zullen zich van den 1sten November tot den 30sten Junij ieder jaar, tweemaal elke maand, in het hotel van het departement van het openbaar onderwijs te *Parijs*, vereenigen; jaarlijks zullen de presidenten der comites aan den minister eene voordragt doen nopens de eervolle belooningen die wegens bijzonderen arbeid den leden van de maatschappijen in de departementen of van de comité's toekomen mogten, terwijl eindelijk de minister jaarlijks aan den koning en de kamers een verslag van den arbeid der comités doen zal, met overlegging der door hen uitgegeven stukken. De thans tevens benoemde presidenten der vijf comités zijn: de heeren Villemain, Silvestre de Sacy, Thenard, Quatremere de Quincy en Cousin. — De commissie door den directeur-generaal van het bestuur der bruggen en wegen, belast met de uitgave van de *Annales des ponts et chaussées*, heeft den eersten prijs toegekend aan eene Mémorie over de ijzeren spoorwegen, waarvan de schrijver was de verdienstelijke, onlangs overleden, ingenieur van het bruggen- en wegenstelsel, de heer Navier. — De heer Chazallon, hydrographisch ingenieur en voormalig kweekeling der Polijtechnische school, heeft dezer dagen eene geodesische memorie uitgegeven, waarin hij, ter verbetering van het tot heden gevolgd gebruik, om bij elke driehoeksmeting op het terrein eene bazis van eene zekere uitgestrektheid te meten, nieuwe, zoo hij vermeent, afdoende middelen voorslaat, om die bazis te vinden, 't zij door de regtstreeksche meting, 't zij door middel van de snelheid van het geluid 't zij eindelijk door astronomische opmetingen.

NEDERLANDEN. — Blijkent den onlangs te *Amsterdam* verschenen *Studenten-Almanak* bedraagt het getal studerenden aldaar thans 129; als aan het Athenaeum illustre: in de regten 33; godgeleerdheid 25; medicynen 25; letteren 2; wijsbegeerte 1; letteren en regten 7; letteren en godgeleerdheid 1; letteren en wijsbegeerte 1; godgeleerdheid en regten 1. Aan de seminarien: Evangelisch-lutherschen 7; lutherschen en letteren 2; herstelde lutherschen 2; doopgezinden 17; remonstranten 5. — Bijna in iedere provincie van ons vaderland bezit men zijnen volks almanak. Ook ons gewest tot heden hiervan verstoken, zal zich eerlang over het bezit van eenen *Noord-Brabandschen volks-almanak* kunnen verheugen; eene onderneming die door de uitgevers, dezer wordt ondernomen, zullende deze almanak door doeltreffenden geschied- en letterkundigen inhoud, welke niets bevatten zal dan hetgeen de provincie zelve betreft, zoo wel als door de uitvoering, met de reeds bestaande kunnen wedijveren.

GEORGIE.

Onder het overgroot aantal volksstammen die het Russische keizerrijk bewonen, trekken vooral de Georgiërs in vele opzigten onze aandacht. Tot op den tijd van *Alexander den Groote* maakten zij een deel van het Armenische rijk uit, doch werden later daarvan losgescheurd. Een tijd lang werd Georgie door eigen vorsten geregeerd, die onder Romeinsche opperheerschappij stonden, en werd later, ten tijde der Sassaniden, aan Perzie cijnsbaar gemaakt. Tot een vorstendom verheven, was het te zwak om zijne onafhankelijkheid tegen magtigere naburen te verdedigen, en moest uit dien hoofde bestendig voor vijandelijke aanvallen bloot staan. In zulk een toestand van zaken, was het der beschaving niet mogelijk, in dit land eenige belangrijke vorderingen te maken; maar desniettemin treft men van zeer vroege tijden af reeds sporen van beschaving in hetzelve aan. Reeds in de vierde eeuw onzer jaartelling omhelsden de Georgiers het christendom, en van dit tijdstip dagteekent ook hun, door den geleerden Armenier *Mesrop* (of *Miesrol*) uitgevonden alphabet, benevens eene bijbel-overzetting en nog verscheidene andere godsdienstige geschriften. Het Miesrolsche alphabet wordt nog, onder den naam van » Priesterschrift," voor boeken van godsdienstigen aard gebezigd; terwijl men zich sedert de tiende eeuw, voor algemeen gebruik van het meer eenvoudige zoogenaamde » soldaten schrift " bedient. De eigendommelijke tijdrekening der Georgiers, met *cyclen*, ieder van 532 jaren, getuigt dat zij reeds in de achtste eeuw astronomische kennis bezaten. Ook in de bouwkunde hadden zij reeds vorderingen gemaakt; aan de Byzantijnsche bouworde, die door hen was aangenomen, wisten zij weldra eenen oorspronkelijken nationalen vorm te geven. — Gedurende de kruistogten werd er voor de Georgiers een roemrijk tijdperk geopend, de kern der mahomedaansche krijgsmagt was naar de heilige oevers der Jordaan getogen, om tegen de helden der Christenheid te velde te trekken, die derwaarts gestroomd waren om het kruis weder op te rigten. Dit maakten de Georgiers zich ten nutte om de Muzelmannen, over den Kaukasus heen, in den rug aan te tasten. Het einde der twaalfde eeuw, toen Georgie door Koningin *Thamar* geregeerd werd, was een roemvol tijdperk voor hetzelve; de voornaamste wapenfeiten van dien tijd werden door den toenmaals levende dichter *Tschachru-Chadse* in zijnen heldendicht *Thamariani* bezongen. Uit hetzelfde tijdperk is het dichtstuk van *Rustaweli*: *Wepkhys Thaosani* (de Pantethuid) afkomstig, hetwelk nog heden ten dage de geestdrift zijner landgenooten ten top voert. Om dien tijd werd ook nog eene » verklaring der platonische wijsbegeerte," in het Georgische vertolkt. Na den dood van Koningin *Thamar* werd het ongelukkige Georgie door de Tartaarsche horden van *Dschengis-Chan* overstroomd, en zoo werd alles verwoest en de letterkunde bleef in hare kindschheid. De Georgische taal, (*Akrediweli*) oorspronkelijk uit Armenisch, met Grieksche Latijnsche en Persische woorden vermengd, bestaande, werd door het achtervolgelijk aannemen van tartaarsche, turksche en russische woorden nog meer verbasterd. Nog bestaat er geene volledige spraakkunst van dezelve; het in het midden der vorige eeuw in het licht verschenen lexicon van den Sultan *Arbelianis* niets minder dan volledig. Van de 13de tot de 18de eeuw wiel er niets in het gebied der georgische letterkunde voor, dan de vertelling van eenige armenische kronijken, en sommige persische dichtstukken, onder welke zich *Rustems* heldendaden, brokstukken van *Firdusi's Schah-Nameh*, enz. bevinden. In de 18de eeuw verschenen er twee geschiedkundige werken, het een, van *Wachtang-Zar*, die tot aan het jaar 1725 in Tiflis regeerde; het ander, van *Wachuschti*, hetwelk met het verhaal van den Zondvloed begint en tot op 1755 doorloopt. Beide werken wemelen van overleveringen en volksvertelselen, maar hebben daarom eene hooge waarde, dat zij vele, overoude gebeurtenissen met de meeste getrouwheid aan het nageslacht overleveren. Door *Wachtang-Zar* is ook nog eene verzameling van mozaïsche, grieksche, armenische en nationale wetten vervaardigd geworden, die overal de sporen van haren middeleeuwschen oorsprong draagt. De straffen van allerlei aard die op de zwaarste misdrijven, zelfs op doodslagen, gesteld waren konden voor geld worden afgekocht; het bedrag was hooger of lager, naar gelang van den rang dien de vermoordde bekleedde. Godsgeregten zoo als: de vuur- en waterproef, de tweegevechten werden als wettige regtsuitspraken vastgesteld. — Bijzonder belangrijk zijn de talrijke inscriptien welke men in de georgische kerken en kloosters aantreft. Merkwaardig vooral is het jaartal 1003, hetwelk men in de kathedraal van Kuthatis als datum harer stichting, ziet prijken, dat hetzelve met zoogenaamde arabische (eigenlijk indische) cijfers geschreven is; terwijl men reeds vrij algemeen heeft aangenomen dat de Arabieren zich van die cijfers niet voor in de 12de eeuw zouden bediend hebben. — De St. Petersburgsche akademie van wetenschappen is voornemens eerlang eenige der bedoelde inscriptien indruk te doen verschijnen.

Graanmarkt te Amsterdam,

VAN VRIJDAG 5 JANUARIJ.

TARWE. — Stil; alleen gedaan: 122 pd. o. Wismar *f* 129 pd. o. Zeeuws. *f* 238, beide bij gerijven.

ROGGE. — Met goeden handel, tot vorige prijzen: 114 pd. o. gedr. *f* 140; 117 pd. Pruiss. *f* 160; 124, 125 pd. n. Overijss. *f* 152, 154; 121 pd. n. Drentsche *f* 146; 119 pd. o. en n. dito *f* 142; 113 pd. o. Libau *f* 142, alle bij partijen.

GARST. — In een doen, 100, 101 pd. n. Vr. zomer *f* 100, 103; 98 pd. n. dito winter *f* 95.

HAVER en BOEKWEIT. — Zonder handel.

ZAADMARKT.

RAAPOLIE en LIJNOLIE. — Beide iets williger: Per 6/w *f* 32; vliegend *f* 30¾, 31; Mei *f* 30¼, ½.

LIJNOLIE. — Per 6/w. *f* 27½; vlieg. *f* 26¾; 1°. April *f* 26¾; 1°. Mei *f* 27.

HENNEPOLIE. — Per 6/w. *f* 30½; Vlieg. *f* 29¾.

RAAPKOEKEN. — *f* 52 à 58.

LIJNKOEKEN. — 8 à 10½.

Ter Amsterdamsche beurs van gisteren (*5 Januarij*) werden verhandeld: Ned. Werk. Schuld a ½ pCt. 53, dito 5 pCt. 101⅝; Kansb. 22[illegible]; Amort. Sijnd. 4½ pCt. 93[illegible]; Handelm. 172, 171⅞; O. Indie 5 pCt. 99[illegible]; Ardoins 85 à 19[illegible]; Met. 5 pCt. 101; Braz. 70¼, 70.

*** Die iets te vorderen heeft of verschuldigd is aan wijlen den Heere W. C. DU TOIL, te *Bergen-op-Zoom*, gelieve daarvan opgave of betaling te doen ten sterfhuize aldaar, *franco* voor 15. Januarij 1838.

UIT DE HAND TE KOOP,

op voordeelige Konditien.

Eene kapitale onlangs vernieuwde BIERBROUWERIJ, MOUTERIJ, HUIZINGE, SCHUREN, STALLEN, WAGENHUIS en verdere TIMMER, HOF, BOOMGAARD en ERVE, met 4 Bunder, 68 Roeden ZAAILAND daar annex staande, en gelegen op het *Hoevensche Moleneind*, onder de Heerlijk, Kanton *Oudenbosch*, Provincie *Noord-Braband*, waarin sedert onheugelijke tijden met goed succes de Affaire is uitgeoefend en nog wordt.

Te bevragen bij den Eigenaar BERNARDUS VAN AERDT, te *Hoeven*, en bij den Notaris J. J. VAN BREDA, te *Oudenbosch*.

STOOMPAKET-VAART

TUSSCHEN

ROTTERDAM EN LONDEN.

De Stoompaketten der General Steam Navigation Company, in dienst van het General Post-Office te *Londen*, vertrekken bij open water van *Rotterdam*.

Woensdag, 10 Januarij, des morgens ten 10 ure.
Zaturdag, 13 » » middags » 12 »

De vaart der Rivieren gestremd zijnde, zal er eene geschikte gelegenheid ten vervoer der Passagiers (voor hunne kosten) naar *Hellevoetsluis*, *Brielle* of *Scheveningen* worden aangeboden, waarvan het vertrek alsdan van *Rotterdam* is bepaald op

Woensdag, 10 Januarij, des morgens ten 7 ure.
Zaturdag, 13 » » » 9 »

Nadere inlichtingen te bekomen bij W. SMITH & Co. en bij de Agenten [illegible] VAN [illegible].

STOOMBOOTEN
WILLEM DE EERSTE en
KONINGIN DER NEDERLANDEN.

Varende in het Beurt veer tusschen NIJMEGEN en ROTTERDAM, vice versa.

Van NIJMEGEN naar ROTTERDAM, en 's HAGE,
ieder Zondag, Dingsdag en Donderdag,
's morgens ten 7 ure, en
Van ROTTERDAM naar NIJMEGEN,
ieder Maandag, Woensdag en Vrijdag,
's morgens ten 6 ure.

Nadere informatien worden gegeven te Nijmegen ten Kantore der Onderneming aan de Waal, te Tiel bij J. DEERNS; te Bommel bij G. VAN DRIEL; te Gorcum bij L. DE BEER; te Dordrecht bij G. SMITS aan den Rietdijk; te Rotterdam bij M. SPRUYT; te Delft bij de Erven RODENBURG, en te 's Hage bij L. STARK.

Te Breda, bij BROESE EN COMP. Boekdrukkers en Boekverkoopers.